

המלחינה והמוזיקולוגית ד"ר **ציפי פליישר** עיצבה במשך שנות הוראה רבות את שיטת הלימוד **להירמון שירים**. זהו מקצוע בת המסתפח ללימודי התיאוריה וההרמוניה - בדומה ובשונה ממקצוע הבת "הרמוניה ליד המקלדת". בדומה - שכן הכל מתבצע בכלי ההרמוני (יתכן גם בגיטרה, באקורדיון ובאורגנית) ובשונה - שכן השיטה הזאת מפתחת **חשיבה הרמונית** מדורגת הנעוצה במיתחם סולמי רחב בהרבה מזה שבו נעים המעגלים הקדנציאליים של ההרמוניה המסורתית.

הספר מכיל כ-1000 דוגמאות תווים (מתחומי המוסיקה האמנותית, העממית והפופולרית; נכללות **דוגמאות רבות מתחום הזמר הישראלי**).

הספר יראה אור בקרוב בהוצאת "כליל" מטעם מכון מופ"ת (מחקר ופיתוח תכניות בהכשרת עובדי חינוך והוראה).

להלן מפרט תוכנו (המעודכן לרגע זה, אוגוסט 2004):

1. הקשר בין מלודיה להרמוניה - שלוש תבניות הבסיס: שדה, תא, ציר
2. הקדנצה; הירמון שירים בדרגות I, IV, V
3. הירמון שירים מזוריים בתוספת דרגות משניות (II, III, VI)
4. דוגמאות מנותחות בשלב מוקדם של הלמידה - אבן דרך לחשיבה מעמיקה בהירמון שירים: נר לי, פטיש מסמר, מי ברעש (שיר הרעשן), עלי עין, לכה דודי (בנעימת זעירא)
5. טכניקות ליווי וביצוע ועיקרי שימושיהן:
  - א. טכניקות ליווי בסיסיות - ללא המלודיה; עם יישום בפסנתר, גיטרה, אקורדיון, אורגן ואורגנית; פיתוחים ריתמיים
  - ב. ביצוע השיר בפירוק אקורדים
  - ג. ביצוע השיר עם המלודיה שלו
  - ד. הולכת בס (Walking Bass)
  - ה. דוגמאות מתוך ספרות המוסיקה הקלסית (גם בשיתוף הנבל)
6. הירמון שירים מינוריים מודאליים - האאולי, הדורי והפריגי (ביטול הטון המוביל)
7. הנוסחה הרוסית
  - א. דברי פתיחה
  - ב. הנוסחה ההרמונית
  - ג. מוסיקה תרבות והיסטוריה
    1. העיקרון הסוציומוסיקלי וההשתלשלות ההיסטורית
    2. תצוגה מוסיקלית לרבדים ההיסטוריים
    3. בין מילה למנגינה
  - ד. הרחבת הנוסחה, רשימות שירים
8. הירמון שירים במודוס מיקסולידי
9. הירמון שירים החורג מן השיטה הטונאלית אקדם
  - א. תאי קוורטה-קווינטה
  - ב. פנטטוניקה
  - ג. מיקסטורות
  - ד. הגישה ללחנים מזרחיים; הקו הבודד
  - ה. דוגמאות מתוך המוסיקה האמנותית

10. הג'אז ופיתוחיו ("חישוק" השיטה הטונאלית)

מילת פתיחה

א. העולם ההרמוני של הג'אז

ב. מקצבים חדשים

ג. הסמבה והבוסה-נובה

ד. הסתננות המודאליות

ה. מן הרפרטואר העולמי: גרשווין, תלניוס מונק, חיפושיות, סטיבי וונדר ועוד

ו. קריצות מלחיני הזמר אל עבר שפת הג'אז והמוסיקה הקלה

מילת סיום (לענין המתודולוגי)

11. בדרך לעיבוד: מן הגישה הפופולארית ועד לגישה האמנותית

12. הדמויות שעשו היסטוריה בשפת ההרמוניה של הזמר העברי:

מבוא

א. משה וילנסקי

ב. אלכסנדר (סשה) ארגוב

ג. יוני רכטר

ד. מתי כספי

נספחים:

דברי פתיחה לקראת העיון בנספחים 1, 2.

1. הגישה לעיון בשירונים

שירוני אסופה (החשובים שבהם, בסדר הכרונולוגי של הופעתם בדפוס)

בנבל עשור

זמר חן

ברון יחד

השירונים לכיתות בית-הספר

לשיר עם אפי נצר

חגיגה בצלילים

ספר השירים לתלמיד

שירוני מלחינים (לדוגמה; בסדר הכרונולוגי של שנות הולדתם)

מתתיהו שלם

מרדכי זעירא

עמנואל עמירן

דוד זהבי

נעמי שמר

נחום היימן

נורית הירש

שלום חנוך

שלמה ארצי

יהודית רביץ

2. אגד מאה שירי חגים: הפנייה להירמון על פי החומר הנלמד

3. ביבליוגרפיה נבחרת

4. אינדקסים

During her many years of music education, the composer and musicologist Dr. **Tsippi Fleischer** devised a teaching method for the harmonization of songs. This is a subsidiary subject supplementing the teaching of theory and harmony — similar to, yet different from the teaching of “harmony at the keyboard”. Similar — seeing that all takes place on a harmonic instrument (guitar, accordion or electric organ), yet different: in that her method fosters a graded **harmonic rationale** involving an area of scales far broader than that of the cadential circles of traditional harmony.

The book includes approximately 1000 musical examples (taken from art music, folk and light music; and **many examples of Israeli Song**).

The book will be published in the near future by “Kliil” Publications under the auspices of the “Mofet” Institute (for the research and development of programs prepared by educators and teachers).

The contents are detailed below (as of August 2004):

1. The connection between melody and harmony — three basic formats: field, cell, pivot.
2. The cadence; harmonization of songs with I, IV, V degrees.
3. Harmonization of songs in the major key, supplemented by subsidiary degrees (II, III, VI).
4. Analysis of examples at an early stage of the instruction — suggestions for a thorough understanding of the harmonization of songs: *Ner li*, *Pattish masmer*, *Mi bera'ash* (song of the Purim rattle), *Alei ayin*, *Lecha dodi* (in Zeira's melody).
5. Techniques for accompaniment and performance and the principles directing their implementation:
Opening words
  - a. Basic accompaniment techniques, without melody; as applied to the piano, guitar, accordion, organ and electric organ; rhythmic developments
  - b. Performance of the song with breaking up of chords
  - c. Performance of the song with its melody
  - d. Walking bass
  - e. Examples from classical musical literature (with harp added)
6. Harmonization of modal minor songs — Aeolian, Dorian and Phrygian (deletion of the leading tone).
7. The Russian formula:
  - a. Introduction
  - b. The harmonic formula
  - c. Music, culture and history
    1. The socio-musical element and historical progression
    2. A musical presentation of historical aspects
    3. Melody in relation to words
  - d. Extension of the formula, lists of songs
8. Harmonization of songs in the mixolydian mode.
9. Harmonization of songs beyond the range of tonality:
Preface
  - a. Units of the fourth and fifth
  - b. The pentatonic scale
  - c. Successive mechanical rows of chords
  - d. The approach to oriental melodies; the single line
  - e. Illustrations/examples from art music

10. Jazz and its developments (the "restrictions" of the tonal method):

Preface

- a. The harmonic world of jazz
- b. New rhythms
- c. Samba and bossa-nova
- d. Infiltration of modality
- e. From the world repertoire: Gershwin, Thelonius Monk, the Beatles, Stevie Wonder, and others
- f. Hebrew song composers of the past turn to the language of jazz and light music

In conclusion (concerning methodology)

11. Leading to proficiency in the arrangement of songs: from the popular to the artistic approach.

12. The outstanding musicians who made history in the harmonic language of Hebrew Song:

Introduction

- a. Moshe Wilensky
- b. Alexander (Sascha) Argov
- c. Yoni Rechter
- d. Matti Caspi

Appendixes

Preface to a study of Appendixes 1, 2.

1. The Approach to a Study of Song Albums

Song collections (the most important ones, in chronological order of their publication)

Benevel assor

Zemer chen

Beron yachad

Song albums for schools

Singing with Efi Netser

Chagiga bitslilim

Sefer hashirim latalmid (*The Pupil's Song Book*)

Composers' song albums (in chronological order of their date of birth)

Matityahu Shelem

Mordechai Zeira

Emanuel Amiran

David Zehavi

Naomi Shemer

Nachum Heiman

Nurit Hirsch

Shalom Hanoach

Shlomo Artsi

Yehudit Ravits

2. A List of One Hundred Festival Songs: a guide to harmonization according to the material studied

3. Selected Bibliography

4. Indexes